

T.C.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ RESİM
BÖLÜMÜ

MELANKOLİK MANZARA

(DİPLOMA PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE
UYGULAMA RAPORU)

Hazırlayan: Töre ÖNER

Yöneten: Doç. Dr. Hatice DOĞAN

ERZURUM 2025

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA RAPORU

YÜCE ESTETİĞİ	1
Güzel ve Yüce Kavramları.....	2
ROMANTİZM	3
ROMANTİK DÖNEM SANATÇILARI VE ESERLERİ	6
Theodore Gericault	6
Eugene Delacroix.....	7
Joseph Mallord William Turner	8
John Constable	11
Caspar David Friedrich.....	13
James Ward.....	15
ROMANTİZMDE GÖKYÜZÜ İMGESİ	19
MELANKOLİ	20
İKİNCİ BÖLÜM	
UYGULAMA RAPORU	
UYGULAMANIN YAPILIŞ GEREKÇESİ	21
İÇERİK VE BİÇİME YÖNELİK SAPTAMALAR	22
UYGULAMANIN DÜŞÜNSEL YÖNÜ	22
RESİMLER	24
KAYNAKÇA	31
ÖZ GEÇMİŞ	32

İKİNCİ BÖLÜM

UYGULAMA RAPORU

Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Töre Öner'in "Muğlak" serisi eserleri içerik bakımından bireyin içsel dünyasını merkeze alan güçlü bir psikolojik ve duygusal temsile sahiptir. Eserin genelinde hâkim olan koyu tonlar, karanlık bir atmosfer oluşturmakla kalmaz; aynı zamanda melankoli kavramının görsel düzlemdeki yansımaları olarak da değerlendirilebilir. Yol boyunca uzanan boşluk, yapıların tektipleşmiş, karanlık silüetleri ve gökyüzünün bastırıcı yoğunluğu; tümüyle bireyin iç dünyasındaki karamsarlık, yalnızlık ve aidiyet kaybını yansıtan bir anlatı kurar. Bu anlatıda figüratif bir insan bedeni yer almasa da, yolda ilerleyen küçük araç; bir özneye, hatta kırılğan bir benliğe dönüşerek, bireyin varoluşsal yolculuğunu sembolize eder.

Biçimsel olarak eserde dikkat çeken ilk unsur, ışık ve karanlık arasındaki keskin karşıtlıktır. Ufuk çizgisine yakın bir noktada yer alan parlak, sıcak tonlar; geceyi yararak göze çarpan tek aydınlık alanı oluşturur. Ancak bu aydınlık, eserin genel karanlık yapısı içinde bastırılmış bir şekilde konumlandırılmıştır. Bu yönüyle biçimsel bir aldatmacaya dönüşen ışık, içeriksel olarak bireyin ulaşamayan bir umuda ya da geçmişe duyduğu özlemin görsel karşılığıdır. Işık ile karanlık arasındaki bu biçimsel geçiş, alacakaranlık kavramını çağırır. Alacakaranlık yalnızca günün değil, bireyin ruhsal durumunun da bir geçiş anıdır; yönsüzlük, belirsizlik ve tutunamama hâli bu geçişte yoğunlaşır.

Eserdeki kompozisyonel yapı, merkezi perspektif anlayışıyla derinlik kazanmış ve izleyicinin gözünü otomatik olarak yolun sonuna, yani ışık kaynağına yönlendirmiştir. Bu durum biçimsel anlamda bir yön duygusu oluştursa da, içeriğe bakıldığında bu yönün nereye çıktığı belirsizdir. İşte bu noktada araç, biçimsel olarak küçük ve sade bir detay olsa da içeriksel olarak büyük bir anlam taşır: Bireyin içinde bulunduğu savunmasızlık hâli, bu aracın yalnızlığı ve çevresindeki boşlukla somutlaşır. Araba, sığınacak bir mekândan çok, içinde kaybolunan bir kabuktur artık. İzleyiciyle arasındaki mesafenin giderek açılması, aynı zamanda kişinin kendi benliğiyle bağının da giderek zayıfladığına işaret eder.

Son olarak, eserin tümüne yayılmış olan görsel sadelik ve figüratif minimalizm, anlatının psikolojik yoğunluğunu daha görünür kılar. Sokak lambası gibi detaylar biçimsel olarak çevreyi tanımlarken, içerik düzeyinde bireyin çevresel yalnızlığını ve toplumsal bağlardan kopmuşluğunu pekiştirir. Ne tam anlamıyla bir gece ne de tam anlamıyla bir gündüz atmosferi sunan bu yapı; melankoli, alacakaranlık ve savunmasızlık kavramlarını hem biçim hem de içerik düzeyinde bütüncül bir şekilde harmanlayarak, izleyiciye yalnızca bakılan değil hissedilen bir anlatı sunar.

İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

Biçimsel düzeyde eser, merkezi perspektif anlayışıyla derinlik kazanırken, izleyicinin bakışını doğrudan ufuk çizgisine ve oradaki ışık patlamasına yönlendirir. Ancak bu yönlendiricilik, görseldeki ışık kaynağının belirsizliğiyle ters orantılıdır. Ufuk çizgisine yakın bölgede konumlandırılmış sıcak tonlar, ilk bakışta bir varış noktasını ya da hedefi işaret eder gibi görünse de, çevresindeki yoğun karanlık bu algıyı hızla boşa çıkarır. Işık ve karanlık arasındaki bu biçimsel çatışma, yalnızca görsel bir geçiş değil; bireyin ruhsal durumundaki ikilemi de temsil eder. Alacakaranlık burada yalnızca günün geçiş anı değil, bireyin psikolojik geçiş alanıdır: ne tam bir çöküş ne de bir diriliş. Bu arada kalma durumu, resmin biçimsel düzeniyle de desteklenerek izleyicide yönsüzlük ve kararsızlık duygusu yaratır.

İçerik açısından değerlendirildiğinde, görselin merkezinde yer alan araç figürü, eser boyunca yapılandırılan bu melankolik atmosferin anahtar simgesidir. Kent dokusunun çizgisel ve karanlık biçimde betimlenmesi, bireyin çevresel aidiyetten kopuşunu simgelerken, arabanın tek başınalığı ve küçüklüğü savunmasızlık temasını öne çıkarır. Araç, biçimsel olarak minimal bir öge olsa da, içeriksel olarak bireyin yalnız, kırılğan ve dış dünyaya karşı korunaksız hâlini temsil eder. Sokak lambasının varlığı, kentsel mekânın teknik bir ayrıntısı olmaktan ziyade, bireyin çevresel bağlamda yalnızlığına ve çevrenin pasifliğine işaret eder. Bu yönüyle, içerik ve biçim arasında güçlü bir bağ kurulmakta; görselin anlatısı, yalnızca gösterilen nesnelere aracılığıyla değil, bu nesnelere mekânda nasıl yerleştirildiğiyle de derinleşmektedir.

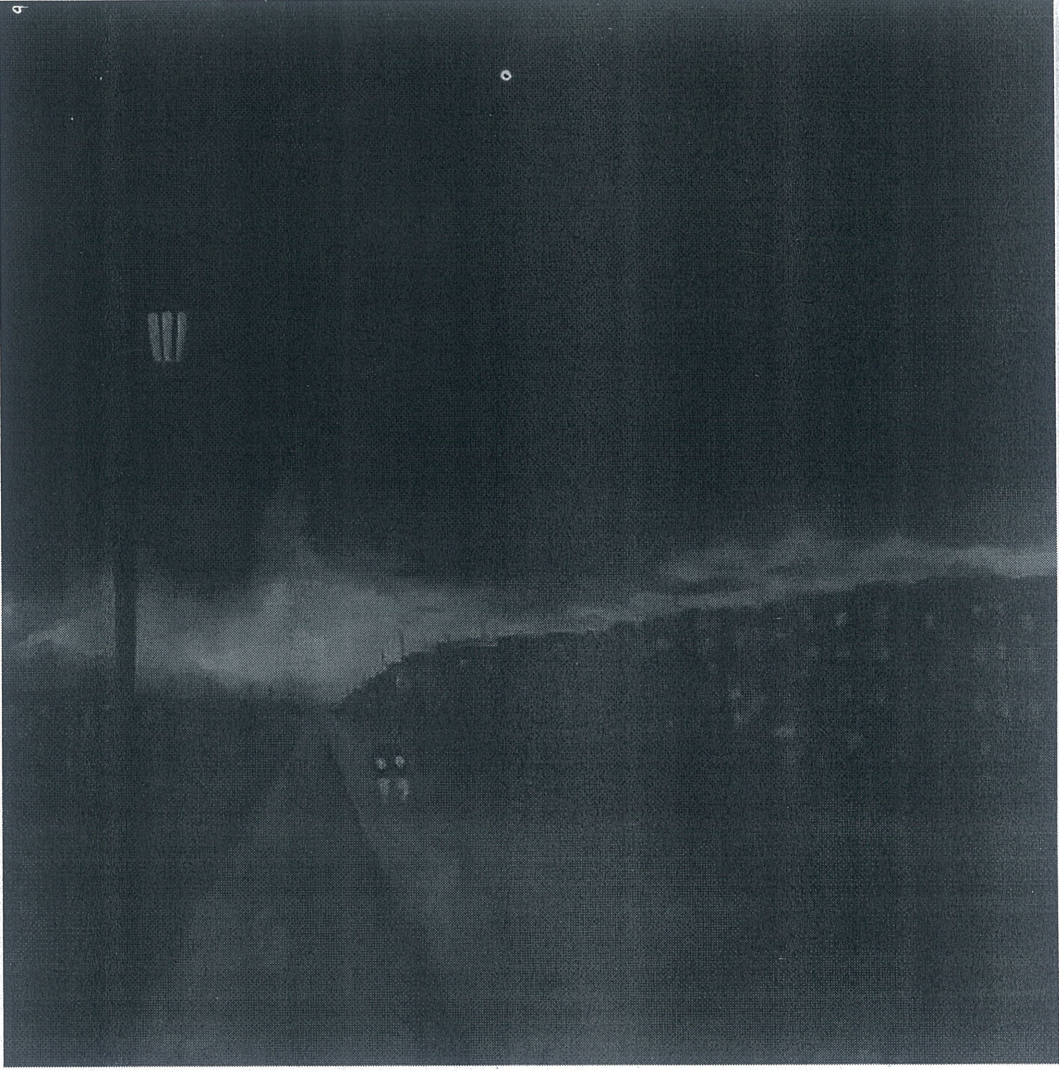
Uygulamanın Düşünsel Yönü

Töre Öner'in "Muğlak" serisi eserleri üretim süreci, sanatçının bireysel varoluşsal sorgulamalarından yola çıkarak şekillenmiştir. Eserin temelinde yer alan düşünsel yaklaşım, özellikle melankoli kavramı etrafında kurgulanmıştır. Melankoli burada salt bir hüznün hâli değil; bireyin iç dünyasında zamanla derinleşen, tanımlanamayan bir boşluk hissi ve varoluşsal sorgulamanın görsel ifadesidir. Sanatsal üretim sürecinde bu ruhsal durum, hem renk tercihleri hem de kompozisyon düzeni üzerinden somutlaştırılmıştır. Sanatçı, izleyiciyi yönlendiren belirgin bir anlatıdan kaçınarak, daha çok hissi ve sezgisel bir düzlem yaratmayı hedeflemiştir. Bu yönüyle üretim süreci, biçimsel kaygılardan çok, içsel bir düşünsel zemine dayanmaktadır.

Alacakaranlık kavramı, çalışmanın temel metaforik çerçevesini belirleyen ikinci katman olarak düşünülmüştür. Alacakaranlık, burada yalnızca günün belli bir saatine gönderme yapmakla kalmaz; bireyin duygusal aradalığını, karar verememişliğini ve psikolojik geçiş hâlini sembolize eder. Sanatçı, bu kavramsal aradalığı renk skalasında da görünür kılmaya çalışmış; sıcak tonlarla soğuk tonların, ışıkla karanlığın karşı karşıya geldiği geçiş alanı yaratmıştır. Bu geçiş, uygulama sürecinde doğrudan bir planlamayla değil, sezgisel katmanlar hâlinde, yüzey üzerine yapılan tekrarlarla gelişmiştir. Böylece çalışma, hem zamanın hem de duygunun durağan değil, dönüşken yapısını yansıtan bir yüzey hâline gelmiştir.

Savunmasızlık ise, kompozisyonun merkezinde yer alan küçük araç figürüyle düşünsel düzeyde bütünlük kazanmıştır. Sanatçı bu unsuru, bireyin dış dünya karşısında ne denli korunaksız kaldığını vurgulamak amacıyla, boşlukla çevrelenmiş bir biçimde konumlandırmıştır. Bu araç, dışarıdan bakıldığında kentle ilişkilidir; fakat gerçekte, bireyin kendi iç yolculuğunda taşıyıcısı olduğu bir benlik temsilidir. Bu düşünce doğrultusunda, uygulama sürecinde araç figürü detaylandırılmamış; bilinçli bir şekilde soyutlaştırılarak, herkesin kendini yerleştirebileceği simgesel bir boş alan yaratılmıştır. Bu tercih, izleyiciyle kurulan empatik bağın güçlenmesini sağlamış ve anlatının kişisel olduğu kadar kolektif bir düzleme de taşınmasına olanak vermiştir.

Sonuç olarak bu çalışmanın düşünsel temeli, bireyin içsel kırılma noktalarını ve çevresel yabancılaşmasını, atmosfer üzerinden görünür kılmaya arzusuyla şekillenmiştir. Üretim süreci boyunca, duygunun dışavurumu ile biçimin dengesi korunmaya çalışılmış; ifade edilmek istenen düşünceler, doğrudan temsilden çok, sezgisel çağrışımlarla aktarılmıştır. Melankoli, alacakaranlık ve savunmasızlık kavramları, yalnızca tematik olarak değil; aynı zamanda uygulamanın yöntemsel kararlarında da belirleyici olmuş, böylece düşünsel arka plan ile görsel sonuç arasında bütüncül bir bağ kurulmuştur.

Töre ÖNER "Muğlak 1", 2025, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 100x100.

Töre ÖNER "Muğlak 2",2025, 45x45, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Töre ÖNER “Muğlak 3”,2025, 45x45, Tuval Üzerine Yağlı Boya

Töre ÖNER, İsimsiz,2025, 25x25, Toz Pastel

Töre ÖNER, İsimsiz, 2025,16x16, Yağlı Boya

Töre ÖNER, İsimsiz,2025, 20x20, Yağlı Pastel

Töre ÖNER, İsimsiz, 2025,15x15, Yağlı Pastel

Töre ÖNER, İsimsiz,2025, 15x15, Yağlı Pastel

KAYNAKÇA

Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi, 13(2), 492-504.

Göktepe, M. (2020). Romantizm Sanat Akımı Ve Sanatçıları Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal Of Arts*, 3(1), 45-66.

Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (65), 179-199.

Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Özer, Y. (2024). Sanatta Yüce Kavramı Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Türkçe*

Özyavuz, O. (2022) Turner Ve Constable'ın Manzara Resimlerindeki Romantizm Ve Bu Kapsamda Yapılan Doğa Çözümlenmeleri (Yayımlanmış Yüksek

Tokdil, E. (2018). Modernlik Düşüncesi Ve Romantizm Akımı Ekseninde Mr.

Türk, N. (2017). Resim Sanatında Ekspresif Bedenin Melankoli Kavramı İle İlişkilendirilmesi

Ünal, B (2024) Doğada “Yüce” Kavramının C. David Friedrich’ In Eserlerinde Estetik Ve Felsefi Yansımaları.